

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.947/2019/6.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Deák Zoltán ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Pallós Zoltán Imre ügyvéd

A per tárgya:

Vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.111/2019/4/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 5.G.40.453/2017/53.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A ... (a továbbiakban: Társulás) mint több település ivóvízminőség javító projektjének építtetője közbeszerzési eljárást írt ki a projekt megvalósítására. Az eljárás nyertese az alperes és a perben nem álló ... Zrt. által létrehozott konzorcium lett. A nyertes ajánlatban a felperest alvállalkozóként tüntették fel.
- [2] A konzorcium tagjai és a felperes között 2014. november 4-én vállalkozási szerződés jött létre, amelyben a felperes a beruházáshoz kapcsolódó távvezeték kiépítését vállalta. A felek a vállalkozói díj összege, az elszámolás módja, a munkavégzés kezdési

és befejezési időpontjai mellett késedelmi kötbérfizetési kötelezettségben állapodtak meg, rögzítve a kötbér mértékét és maximumát.

- [3] A szerződés részét képezte az Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF).
- [4] A felek 2015. június 20-án egy további vállalkozási szerződést kötöttek, amelyben a felperes a ... vízműtelep udvari munkáinak elvégzését vállalta.
- [5] A két szerződés lezárásakor a felek a felperest megillető vállalkozói díj (ennek részeként pótmunkadíj), illetve az alperesi kötbérigény tekintetében nem tudtak megegyezni. Ezért a felperes 2016 szeptemberében a ... (a továbbiakban: ...) szakvéleményét szerezte be a távvezeték kiépítési munkák kapcsán.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme és beszámítási kifogása

- [6] A felperes a ...-szakvéleményre alapított keresetében 40.177.862 forint (ebből 15.760.362 forint a távvezetékkel kapcsolatos vállalkozói díj, 23.367.500 forint pótmunkadíj) és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 130. § (6) bekezdésére utalással kiemelte: a perben az alperes nem élhet beszámítási kifogással, emellett az alperes kötbérigényét érdemben is vitatta.
- [7] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elismerte, hogy a felperes 15.760.362 forint vállalkozói díjra és - a második szerződéssel összefüggésben - 1.050.000 forint pótmunkadíjra tarthat igényt, az ezt meghaladó keresetet vitatta. Emellett 29.861.946 forint kötbérigény vonatkozásában beszámítási kifogást terjesztett elő, amellyel kapcsolatban álláspontja az volt, hogy a felperes és közte létrejött szerződésre a Kbt. szabályai nem irányadóak.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Rögzítette, hogy a felperes alvállalkozóként vett részt a közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevő általi teljesítésében. E megállapítását a Kbt. 4. § 1. és 2. pontjai szerinti fogalommeghatározásokra (ajánlattevő, illetve alvállalkozó), valamint 124. § (1) bekezdésére alapította. Rámutatott, hogy a peres felek közötti alvállalkozási szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:252. §-a szerinti kivitelezési szerződés.
- [9] Indokolásában kifejtette, hogy a Kbt. felperes által hivatkozott 130. § (6) bekezdése az ajánlatkérőre tartalmaz rendelkezést, aki a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésen alapuló ellenszolgáltatásból eredő tartozásával szemben csak a jogosult által elismert, egynemű és lejárt követelését számíthatja be. A

Kbt. szerint alvállalkozónak minősülő felperesre azonban ez a rendelkezés nem irányadó. Ezért az alperes a kötbérigényét beszámítás útján érvényesítheti a perben, figyelemmel az ÁSZF 5.5. pontjára is.

- [10] Az elsőfokú bíróság az alperes által elismert követelésen túli, 23.367.500 forint összegű pótmunkadíj iránti igényt bizonyítatlannak ítélte, a ...-szakvélményből a kötbérigény alaptalanságára vonatkozó megállapítást a Szakértői Testület szakértői kompetencián történt túlterjeszkedése miatt - a kimentésre is kiterjedően - nem vette figyelembe, egyúttal megállapította, hogy a felperes a késedelmét nem mentette ki, ezért az alperes a kötbérigényét alappal érvényesíthette.
- [11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, az alperest 16.810.362 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, egyebekben helybenhagyta.
- [12] A másodfokú bíróság a beszámítási kifogást illetően nem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával. Kiemelte: a felek között létrejött kivitelezési szerződés részét képező ÁSZF 3.1. pontja szerint: „A közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződés alapján megvalósítandó projekttel összefüggő vállalkozói szerződések esetén - ha a vállalkozó a közbeszerzésről szóló 2011. évi CVIII. törvényben (Kbt.) 4. § 2. alpontja szerinti alvállalkozónak minősül - a vállalkozóra a jelen pontban foglaltak kötelezően alkalmazandóak és irányadóak:
3.1.1. Az építési jogszabályok és a Ptk. rendelkezései a Kbt. és az építési beruházások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 306/2011. (XII.23.) Korm.rendelet speciális rendelkezései szerinti eltérésekkel alkalmazandóak.”
- [13] Kifejtette, hogy a felek a fellebbezési szakban nem vitatták az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a felperes a Kbt. 4. § 2. pontja szerinti alvállalkozónak minősül. A Ptk. 6:59. §-ának a szerződési szabadságot deklaráló rendelkezéseiből következően a felek a szerződésük tartalmává tehetnek olyan jogszabályi rendelkezéseket is, amelyek alkalmazására ennek hiányában a köztük létrejött szerződéses jogviszonyban nem kerülne sor, feltéve, hogy ezt a törvény nem tiltja. A Ptk. 6:252. §-a nem tartalmaz ilyen tiltást.
- [14] Mindennek az a jogkövetkezménye, hogy az alperes beszámítási kifogását nem a Ptk. 6:49. §-a, hanem a Kbt. 130. § (6) bekezdésének megfelelően kell megítélni. Eszerint a felperes elismerésének hiányában az alperesnek nincs lehetősége a kötbérigénye beszámítására. Az ÁSZF 5.5. pontja is csupán akkor biztosít erre lehetőséget, ha annak az ÁSZF egyéb rendelkezései alapján helye van. Az ÁSZF 3.1. pontjára figyelemmel azonban e feltételek a perben nem állnak fenn.
- [15] A másodfokú bíróság helytállónak ítélte az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a TSZSZ a kötbér vonatkozásában - törvényi felhatalmazás hiányában - nem adhatott szakvéleményt,

érdemben pedig a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp. 164.) § (1) bekezdése szerint a felperest terhelő bizonyítás hiányára tekintettel az alperes által elismert vállalkozói- és pótmunkadíj iránti igényt ítélte megalapozottnak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak a felülvizsgálattal támadott részében történő hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását - tartalmilag az elsőfokú ítélet helybenhagyását - kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:8. §-át, 6:49. §-át és a Pp. 206. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [17] Utalt az elsőfokú bíróság által a kötbérigénye beszámíthatóságával összefüggésben kifejtettekre: a Kbt. definícióira az alvállalkozó, az ajánlattevő, illetve a közbeszerzési szerződés tekintetében, valamint arra, hogy ezek figyelembevételével a Kbt. 130. § (6) bekezdése szerinti korlátozás a Társulás mint ajánlatkérő és az alperes, valamint az ... Zrt. alkotta konzorcium mint jogosultak relációjában irányadó. Idézte a peres felek közötti kivitelezési szerződés ÁSZF másodfokú bíróság által felhívott 3.1. pontját, valamint 3.1.1. - 3.1.7. alpontjait. Érvelése értelmében e rendelkezés célja a felperes tájékoztatása arról a tényről, hogy alvállalkozóként a Kbt. egyes rendelkezéseinek meg kell felelnie. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az ÁSZF 3.1. pontjából kiragadta a 3.1.1. alpontot, holott a 3.1.1. - 3.1.7. alpontok összességükben tartalmazzák a Kbt. azon rendelkezéseit, amelyeket a felek a polgári jogi jogviszonyuknak is részévé tettek - a Kbt.-nek történő megfelelés érdekében. Ehhez képest a másodfokú bíróság a Ptk. 6:8. §-ával ellentétesen jutott arra a következtetésre, hogy a peres felek általánosságban tették polgári jogviszonyuk részévé a közbeszerzési szabályokat minden olyan esetben, amikor a Ptk. nem tartalmaz kógens rendelkezést a felek jogaira és kötelezettségeire.
- [18] Külön kiemelte: a jogerős ítélet azért sérti a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését, mert az ÁSZF 3.1. pontjának célja magából az okiratból is kitűnően kizárólag az említett figyelemfelhívás volt, ennek kiterjesztő értelmezése nem lehetséges. Kifejtette továbbá, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:8. § (3) bekezdését és 6:49. § (1) bekezdését is, mert a 3.1.1. alpont nem értelmezhető akként, hogy ő a beszámítás jogáról lemondott. Ehhez kifejezett, egyértelmű jognyilatkozatot kellett volna tennie. A szerződő felek azonban az ÁSZF 5.5. pontjában éppen ezzel ellentétes tartalmú jognyilatkozatot tettek.
- [19] Az alperes kitért arra is, a fentebb részletezett értelmezéssel a másodfokú bíróság okszerűtlenül és a logika szabályival ellentétesen vont le következtetést arra, hogy a felek a közbeszerzési szabályokat a polgári jogi jogviszonyuk részévé tették, amellyel megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdését is.

[20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[22] A felülvizsgálati eljárás eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt - és az alábbiak szerint érdemben vizsgálható - okokból nem jogszabálysértő.

[23] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel a Kúria előjáróban a felülvizsgálati eljárás jogi természetét és a felülvizsgálat kereteit rögzíti.

[24] A felülvizsgálat nem a per folytatása, nem egyfajta „harmadfokú” eljárás, hanem szigorú eljárásjogi szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, amelyben a Kúria kizárólag a fél által megjelölt jogszabálysértéseket vizsgálhatja [Pp. 272. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati kérelemben az azt előterjesztő félnek az álláspontja szerint a másodfokú bíróság által a jogerős ítélet meghozatalakor elkövetett jogszabálysértéseket kell megjelölnie, ennek körében kötelező tartalmi elemként a megsértett jogszabályhelyeket, valamint annak kifejtését, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja]. Lényeges továbbá, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgya: a jogerős ítélet [Pp. 270. § (2) bekezdés], amely nem támadható felülvizsgálattal olyan kérdésben, amely nem volt az első- illetve a másodfokú eljárás tárgya (BH2002.283., EBH2002.653., BH2002.447.II.).

[25] Mindennek az alperes felülvizsgálati kérelme tekintetében a megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések közül a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése folytán a joglemondás kérdése szempontjából volt jelentősége, figyelemmel arra, hogy az nem volt tárgya sem az első-, sem a másodfokú eljárásnak, arra a felek perbeli nyilatkozataikban nem hivatkoztak - tartalmilag sem -, így a másodfokú bíróságnak sem kellett e tárgykörrel foglalkoznia. Amely tény, illetve hivatkozás nem volt az eljárás tárgya, azzal összefüggésben a bíróság jogszabálysértést sem követhetett el, ezért az alperes e felülvizsgálati támadását a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.

[26] Az e körben érdemi vizsgálat alá vonható anyagi jogi jogszabálysértés [Ptk. 6:8. § (1) bekezdés], és az alperes eljárásjogi hivatkozása [Pp. 206. § (1) bekezdés] egy és ugyanazon jogkérdést érintette: a felek közötti kivitelezési szerződés ÁSZF 3.1. pontjának - és ezen belül a 3.1.1. - 3.1.7. alpontjainak - értelmezését, figyelemmel arra is, hogy az adott ügyben a „felek szerződéskötéskori akaratának” feltárását célzó klasszikus bizonyításra (tanúk, stb.) nem került sor, illet a felek nem is indítványoztak. (E ponton a Kúria megjegyzi: a TSZSZ-szakvéleményre alapított perre a Pp. 386/O. § utaló rendelkezése folytán a Pp. XXVI. Fejezet (kiemelt jelentőségű perek) szabályait kellett

alkalmazni, amelyek közül a Pp. 386/J. § értelmében a bíróságot a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség nem terhelte.)

- [27] Az alperes eljárásjogi hivatkozásával összefüggésben a Kúria kiemeli: a felülvizsgálati eljárás keretében – éppen annak rendkívüli perorvoslati jellege miatt – általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljárt bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre (BH1996.506.). Lényeges, hogy az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.II.).
- [28] A jelen ügyben a másodfokú bíróság a perben rendelkezésre álló okirati bizonyítékok tartalmát a Pp. 206. § (1) bekezdése – ezáltal a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése – sérelme nélkül értékelte. E körben a Kúria a következőkre mutat rá: amint azt a bíróságok egyezően és helytállóan rögzítették, a perben nem vitás tény volt, hogy a felperes az alperes (és konzorciumi társa) által kötött közbeszerzési szerződés alvállalkozója volt. Erre tekintettel a Társulás (közbeszerzési értelemben: ajánlatkérő) és a konzorciumi tagok (ajánlattevők) közötti közbeszerzési szerződésből [Kbt. 124. § (1) bekezdés] közvetlenül nem következik a Kbt. szabályainak – köztük a per lényegét képező beszámítási szabálynak [Kbt. 130. § (6) bekezdés] – a peres felek jogviszonyában való alkalmazása.
- [29] Nem vitás tény azonban az is, hogy a peres felek közötti szerződés részét képezte az „Általános Szerződési Feltételek az ... Zrt. részvételével létrehozott konzorciumok alvállalkozói kivitelezési szerződéseikhez (ÁSZF)” is, amelynek 3.1. pontja – és hivatkozott alpontjai – felek jogviszonyában történő érvényesülése (hatálya) volt a beszámítás tekintetében a per releváns kérdése. A fenti szerződési pontok értelmezése során nem hagyható figyelmen kívül az ÁSZF 3. pontjának címe („Közbeszerzési szabályok alkalmazása”), amely semmilyen kizárólagos, illetve megszorító tartalmat nem hordoz magában a Kbt. irányadó szabályainak körét illetően. A 3.1. pont szövege pedig nem hagy kétséget afelől, hogy az egyes alpontok (3.1.1. –3.1.7. pont) rendelkezései a peres felek közötti (al)vállalkozói jogviszonyban kötelező jelleggel irányadóak. Ez a peres felek között 2014. november 4-én létrejött egyedi (al)vállalkozási szerződés 8. pontját követően (a 6/7. oldalon) a felperes kifejezett elfogadó nyilatkozatából és az ÁSZF 3.1. pontja szövege („kötelezően alkalmazandóak és irányadóak”) nyelvtani értelmezéséből is egyértelműen megállapítható.
- [30] Az alperes érdemi felülvizsgálati érvelése szerint a 3.1.1. és azt követő alpontok csupán „figyelemfelkeltő”, illetve „tájékoztató” jellegűek, és egyúttal a Kbt. – felek jogviszonyára is irányadó – szabályozási körét határozzák meg. Az ÁSZF 3.1.1. alpontja azonban

a Kbt. - Ptk. viszonyrendszerére egyértelmű eligazítást ad: a Ptk. rendelkezései a Kbt. speciális rendelkezési szerinti eltérésekkel alkalmazandók. A megfogalmazás egyértelmű. E pont tartalmából következően a Ptk. - általános, egyúttal diszpozitív jellegű - beszámítási szabályaihoz [Ptk. 6:49. §] képest a Kbt. beszámítási szabálya [Kbt. 130. § (6) bekezdés] a speciális rendelkezés pozíciójában van, amelyből az utóbbi érvényesülése következik („lex specialis derogat lex generalis”). Ennek nem mond ellent az ÁSZF alperes által hivatkozott 5.5. pontja sem, tekintettel arra, hogy - amint arra a másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá jogerős ítéletének indokolásában - a megrendelő (itt: alperes) az „ÁSZF alapján érvényesíthető” kötbér stb. beszámítására jogosult, márpedig a felek jogviszonyában az érvényesíthetőség feltétele - az ÁSZF 3.1.1. alpontja utaló rendelkezése folytán - éppen a Kbt. 130. § (6) bekezdésében előírt három konjunktív feltétel (elismert, lejárt, egynemű tartozás). A jogerős ítélet ezért nem sérti a Ptk. 6:49. §-át.

- [31] Minderre tekintettel a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, érdemben vizsgálható anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések nélkül, a jogszabályoknak mindenben megfelelően hozta meg jogerős ítéletét, ezért azt a felülvizsgálattal támadott részében a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért felülvizsgálati eljárási költségről a Kúriának nem kellett rendelkeznie.
- [33] Az alperes a felülvizsgálati eljárási illetéket lerótt, azt a felülvizsgálati kérelem eredménytelenségére figyelemmel viselni köteles, ezért a Kúriának e körben sem kellett döntenie.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet - az alperes kérelmére - a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson bírálta el.
- [35] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest , 2019. szeptember 12.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó
bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró